1938 ий
30
июль
№ 67 (450)
Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

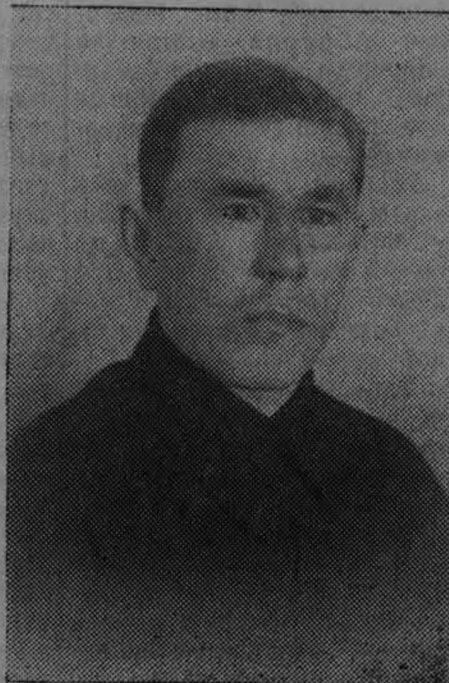
Чыла эллаcе пролетар-шамыч, ушнызa!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын единогласно сайлыме МАССР Верховный Совет президиум председатель **Т. И. Кавалеров** (шолаште), Марийский АССР Верховный Совет председательын заместительже шамыч **П. В. Шеин, А. Я. Мосолова.**

Исторический Сессий

Тенгече Марийский АССР Верховный Советын Первой Сессийже шке пашажым пытарыш. Сессий пеш кугу политический активность нӧлталтмаш дене эртыш. Марий АССР-ын Верховный Советын Первой Сессийже мемнан республикысе шемер калыкын илышышкыже исторический лийын возалтеш. Сессийын чыла пашаже Марийский АССР Конституций дене пӱтынек келшен эртаралтын. Калыкын избранникше—депутат-шамыч кугу государственный пашам ыштымаште пешак внимательный, серезно тыршышт.

МАССР-се пӱтынь шемер калык Марийский АССР Верховный Советын 93 депутатше гыч пашазе 22 енг, кресаньык 41 енг, служащий ден советский интеллигенций 30 енг, манын Мандатный комиссий председатель, депутат **И. В. Храпин** йолташын докладшым кугу келшымаш дене вашлийыч. Депутат-шамыч коклаште 63 енгже ВКП(б) член ден кандидат, 30 беспартийный улыт. Нуно чыланат сенгыдымашлык сталинский блокын депутатше улыт.

Сессий Верховный Советын постоянный комиссий-шамычым — законодательный предположений комиссийым да бюджетный комиссийым образоватлен. Тыгакак Сессий Марийский АССР Верховный Совет Президиумым сайлен. Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председательлан **Т. И. Кавалеров** йолташым сайлыме, заместительжылан **П. В. Шеин** ден **А. Я. Мосолова** йолташмыт сайлалтыныт. Марийский АССР Верховный Совет Президиум секретарьлан **М. В. Кукин** йолташым да Президиум членлан 8 енгым сайлыме.

Сессий Марийский АССР Правительствым—Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Советым образоватлен. Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Советын председательжылан **Я. И. Абрамов** йолташым да председательын заместительжылан **А. И. Федоров** ден **В. И. Шишкин** йолташмытым сайлыме. Республикысе Нарком-шамычым персональне голосоватлен сайлыме.

Марийский АССР Верховный Совет Сессийын заседанийже-шамычын пашашт мемнан пӱтынь пашаланна большевистский пример лийын шога. Сессийын пӱтынь пашаже строго деловитость дене боевой единство да принципиальный критик дене эртыш. Сессийыште выступатлыше депутат-шамыч Исполком посна отделже-шамычын (меспромын, земуправленийын, здравотделын да моло отдел-шамычын) йӧрдымӧ пашаштым большевистский критиковатлышт.

Мемнан республикысе комсомолец ден молодежь-шамычлан Марийский АССР Верховный Советын Первой Сессийын пашажым сайын тунемман.

Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын 1938 ий 27 июльысо заседанийже

27 июльышто, 1 час кечывалым, Совет Пӧртеш, Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже, 1-ой созыв Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын кокымшо заседанийже лийын.

Марийский АССР Верховный Советын председательже депутат **Р. М. Мамаев** председательствоватла.

Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычын полномочийыштым тергыме нерген Марийский АССР Верховный Совет Мандатный Комиссий председательын депутат **И. В. Храпинын** докладшым колыштын.

Храпин йолташ 93 избирательный округышто сайлыме Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычын полномочийыштым тергыме результат нерген Марийский АССР Верховный Совет Мандатный Комиссийын пунчалжым лудын пуа:

„Марийский АССР Верховный Советыш сайлыме шотышто, Центральный Избирательный Комиссийын пумо чыла избирательный документым да материал-шамычым, кажне депутатлан посна, терген налмек, Марийский АССР Верховный Советын Мандатный Комиссийже установитла:

1. Чыла 93 избирательный округышто Марийский АССР Верховный Советыш депутат-шамычым сайлымаш Марийский АССР Конституций да „Марийский АССР Верховный Советыш сайлыме нерген Положенийˮ почеш да нунылан тичмашынак келшышын эрталтын.

2. Иктаж могай избирательный округышто сайлымашым кассироватлашлан нимогай оснований, тугак Марийский АССР Верховный Совет депутат шамычым сайлыме шотышто Конституцийым да сайлыме нерген Положенийым пудыртымо ӱмбач нимогай вуйшиймаш ден заявлений избирательный округлаштат, тугак Центральный Избирательный Комиссийыштат уке. Мандатный Комиссийын докладше почеш пунчалым принимaтлыме мӧнгӧ Марийский АССР Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычлан депутатский обязанностьыштым шуктымо дене кылдалтше расходым тӱлымӧ нерген вопросым ончымашке кусна. Депутат **Д. Ф. Маракулинын** предложенийже почеш Марийский АССР Верховный Совет тыгай пунчалым приниматла:

„1. Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычлан депутатский обязанностьым шуктымо дене кылдалтше расходым тӱлашлан кажне тылзылан 300 тенгем установитлаш.

2. Марийский АССР Верховный Советын Сессийже жаплан депутат-шамычын расходыштым тӱлашлан 50 тенге суточныйым установитлаш.

3. Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычлан Марийский АССР-ысе чыла кӱртньӧ корно ден вӱд корнышто бесплатно кошташ правалан постоянный билетым установитлаш.

4. Депутат-шамыч дене кыл кучымо шотышто расходлан да представительствылан талукышто 50 тӱжем тенгем Марийский АССР Верховный Совет председательын распоряженийышкыже колташ установитлашˮ.

Кастене 6 часат 20 минут гыч кумышо заседаний лийын.

Марийский АССР Верховный Совет председатель—депутат **Р. М. Мамаев** председательствоватла.

Марийский АССР Верховный Совет Сессий ончышаш паша радамын нылымше пункытшым кангашымашке—Марийский АССР Верховный Совет Президиумым сайлымашке кусна.

Марийский АССР Верховный Советын Старейшин Советше деч предложений дене депутат **Д. Ф. Маракулин** выступатла.

Старейшин Советын шонымыжо почеш, Марийский АССР Верховный Совет Президиумым сайлымаште негызыш пыштымашлык соображенийым ойлымек, депутат **Д. Ф. Маракулин** Старейшин Советын Марийский АССР Верховный Совет Президиумыш выдвигатлыме кандидат-шамычым каласкала. Кажне кандидатым персонально голосоватлен, Верховный Совет Марийский АССР Верховный Совет Президиумым тыгай составаным сайла: Марийский АССР Верховный Совет Президиум председатель — **Кавалеров Тимофей Ильич**; МАССР Верховный Совет Президиум председательын заместительже-шамыч—**Шеин** П. В. ден **Мосолова А. Я.** йолташмыт. **Марий** АССР Верховный Совет Президиум секретарь — **Кукин В. М.**

Марийский АССР Верховный Совет Президиум членлан тыгай йолташ-шамычым сайлыме: **Архипов В. М., Фуфыгин П. М., Павлов М. А., Кузнецов В. А., Синичкина Е. Н., Апаева А. Е., Чукмарев М. С** да **Санданов И. К.**

128

МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТЫН ПЕРВОЙ СЕССИЙЖЕ

ПЕРВОЙ СОЗЫВ МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПЕРВОЙ СЕССИЙЫН 1938 ИЙ 28 ИЮЛЬЫСО ЗАСЕДАНИИЖЕ

28 июлыштто, Совет Пӧртеш, 1-ой созыв Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын нылымше заседанийже лийын.

Марийский АССР Верховный Совет Председатель Р. М. Мамаев председательствоватла.

Марийский АССР Верховный Совет Сессий ончычшо паша радамын визымше пунктшым ончымашке—Марийский АССР Правительствым — Марийский АССР Калык Комиссар шамыч Советым образоватлымашке кусна.

Пренийыште выступатлыше депутат-шамыч **М. А. Ончуков** (Кужеҥер район, Тумью-Мучашский округ), **В. А. Кузнецов** (Йошкар-Ола район, Кузнецовский округ), П. В. Шеин (Роҥго район, Манаҥ Мучашский округ), **П. Х. Сергеев** (Морко район, Весьшургинский округ) да молат. Марийский АССР Исполкомын посна отделже-шамычын (местпромын, уполнаркомзагын, здравотделын, земуправленийын, калык образований отделын, комунхоз отделын, наркомюстын, искусство паша управленийын, собес отделын, торготделын, финотделын) пашаштым критиковатлышт.

Депутат **Н. П. Рябчиковын** предложенийже почеш Верховный Совет тыгай пунчалым приниматла: „1. Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Советын Председательжылан Звенига район, Лопатинский избирательный округ деч депутат—**Яков Иванович Абрамовым** сайлаш.

2. **Абрамов** йолташлан депутат - шамычын пренийыште ыштыме критический замечанийыштым шотыш налын, Марийский АССР Правительствын составше нерген предложенийым ыштен Верховный Совет Сессийлан ончаш пуаш поручитлаш".

Тидын дене Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын нылымше заседанийже петырна.

Марийский АССР Верховный Совет Первой Сессийын 1938 ий 29 июльысо заседанийже

29 июлыштто 11 час кечывалым Марийский АССР Верховный Советын заседанийжым Марийский АССР Верховный Советын председательже депутат **Р. М. Мамаев** почеш.

Марийский АССР Верховный Советын Первой Сессийжым Йошкар-Оласе пионер-шамыч саламлаш толыныт. Председатель Р. М. Мамаев пионер-шамыч лӱм дене приветствоватлаш мутым **Носковалан** пуа. Тудо пиалан илышым пушо Сталин йолташлан кугу таум каласа.

Тугакак Юрин маркотрестысе пашазе - шамыч лӱм дене **Цветков** йолташ да Марбумкомбинатысе пашазе, инженер-техник-шамыч лӱм дене **Поташникова** йолташ Марийский АССР Верховный Советын Первой Сессийжым саламлышт.

Депутат **Я. З. Абрамов** Марийский АССР Верховный Советлан ончаш, Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Советын составшым пуа.

Абрамов йолташ Марийский АССР правительствым образоватлыме нерген вопрос почеш пренийыште 28 июльысо заседанийыште депутат-шамычын ыштыме замечанийышт почеш правительствым образоватлыме, манеш.

Марийский АССР Верховный Совет персональный голосований дене тыгай составан МАССР правительствым—МАССР Калык комиссар-шамыч Советым образоватла:

Марийский АССР Калык комиссар Совет председатель **Я. З. Абрамов.**

Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч Совет председательын заместительже-шамыч—**А. И. Федоров** да **В. И. Шишкин.**

Государственный плановый комиссий председатель **М. М. Румянцев.**

Земледелий Калык Комиссар—**В. Г. Седов.**

Внутренний паша Калык Комиссар—**А. И. Карачаров.**

Просвещений Калык Комиссар—**Е. С. Музуров.**

Финансе Калык Комиссар—**И. А. Стемасов.**

Юстиций Калык Комиссар—**И. В. Товашов.**

Местный промышленность Калык Комиссар — **И. В. Храпин.**

Коммунальный Озанлык Калык Комиссар— **С. В. Костромин.**

Здравоохранений Калык Комиссар—**И. Н. Миронов.**

Торговльо Калык Комиссар—**И. Е. Павлов.**

Социальный обеспечений Калык Комиссар — **И. В. Пчелкин.**

Корно Управлений начальник—**М. Г. Голов.**

Заготовко Наркомат уполномоченный—**Г. Д. Бахматов.**

Искусство паша Управлений начальник — **П. Н. Вязьмин.**

Сессий кугу кумыл нӧлталтмаш дене калыкын вождьо да учительже великий **И. В. Сталин** йолташлан да тудын ӱшан соратникше **В. М. Молотов** йолташлан салам телеграммым приниматлыш. Тидын дене председательствующий **Р. М. Мамаев** йолташ Сессийым петырнымашеш шотла.

Депутат В. А. Кузнецовын ойлымыж гыч

Ончык лийшаш правительствым, ончык лийшаш Совнаркомым формироватлаш депутат Яков Иванович **Абрамов** йолташлан поручитлыме нерген депутат Ончуков йолташын предложенийжым поддерживатлем.

Йолташ - шамыч, мый здравоохранений отделын, —Марийский АССР - ын ончык лийшаш Здавоохранений Наркоматын деятельностьшо нерген икмыняр мутым каласынем.

Тиде Наркоматын советский строй условийыште кугу важный значенян улмыжо нерген доказатлышашат уке. Здравоохранений отдел правительстве деч пеш кугу полышым налеш. 1938 ийыште гына здравоохранений пашалан мемнан республикын бюджетше почеш 15 миллион теҥге утларак колталтеш. Тиде мланна Марийский АССР Наркомздрав деч честне, сай пашам да илыше еҥ дек сталинский заботам вучаш да требоватлаш праван пуа. Туге гынат, Миронов ден Самарин йолташ-шамыч вуйлатыме республиканский Здравоохранений отдел, тудын ӱмбак вочшо обязанность-шамычым але начар шуктен шога. Здравоохранений системыш шӱшкылт пурышо калык тушман-шамычым тужеч эрыктымаш вопросышто але тичмаш беспечность уло. Вет тиде жап марте тушман-шамычым еденице дене веле разоблачитлыме да вредительствын кодшыжым куклымо шотышто паша пеш шагал ыштaлтеш.

Здравоохранений системе руководитель-шамыч шкенынтын кадрым огыт шинче, нуным огыт тунем, огыт воспитатле.

Республикыштына 14 больницыште врач-шамыч уке улыт. Шуко вере больницыште заразный черле-шамычлан посна отдел уке. А республиканский больницыш ончалаш гын, туштo Здравоохранений отделлан пашам кузе ышташ ок кӱл нерген примерым ужаш лиеш. Тиде больницын посна участкыштыже просто заразе да антисанитарий расс адник вер велэ. Районысо лечебный учреждений-шамыч шкаланышт шке предоставитлалтыныт. Здравоохранений отдел гыч руководствым да полышым налмаш уке.

Здравотделын лечебный отделыште квалифицированный инспектор - шамыч уке улыт.

Республиканский Здравоохранений отделын руководствыжо районлаште да лечебный учреждениймлаште попутно велэ лиеда. Мутлан, Миронов йолташ Марий-Турек ден Косолоп районлаште лийын, но тудо шке избирательже-шамыч дене велэ лийын. Здравоохранений отдел мемнан зобный станцийын пашаже дене нимат огеш интересоватле, туштo мо ыштaлтмым ок шинче, а вет тиде Совет Ушемыште единственный учреждений. Нуно ойлат, пуйто тиде зобный станций паша Москваште, Москва заниматла, а нуно хозяйственный паша дене гына заниматлышаш улыт.

Зубоврачебный паша мотор начар шындалтын. Пӱэмлыме вер олаште да 4 районышто велэ.

Ожнысо наследий—трахом чер ваштареш да туберкулез ваштареш кучедалме эн важне вопрос дене здравоохранений орган-шамыч случай гыч случайыш веле заниматлат. Тиде жап марте сай врач—акулист-шамыч уке улыт.

Мый паша охранын кок важный моментшым--азам ыштыме годым полыш пумаш ден аза аралымашым да подростко-шамычын паша охраныштым кӱчыкын ончыктен пунем. Здравоохранений отделын тиде шотышто специальный подотделже-шамыч улыт, нуным соответствующий пашаеҥ-шамыч вуйлатат. Теве Князева ава ден азан тазалыкыштым аралыме пашам виктарыше отделыште ышта. Но тудо родильный отделенийыш ок кошт, тыште мо ыштaлтеш, ок шинче. А тыште пеш шукo безобразий уло. Опытный акушерке-шамыч уке улыт, йоча комнат уке. Шочшо азам нигушак пыштaш вер уке дене тудым аваж дене пырля пыштат.

Йоча ясле, йоча больнице да пионер лагерь-шамычын состоянийышт верч Ясновская ответственностьым нумалеш. Но тудо тиде паша дене пеш шагал интересоватла да начар вуйлата.

Тыжеч раш, Здравоохранений орган-шамыч боевой Наркомат лийшаш улыт да шарнаш кӱлеш: Здравоохранений орган-шамыч ӱмбак тидлеч посна мемнан кугу родинан обороноспособностьшо шотышто ответственность пыштaлтеш.

Социальный обеспечений Наркомат шотышто икмыняр замечаний. Тиде пашам Пчелкин начар освоитлен. А социальный обеспечений паша Сталинский Конституций почеш ик эн ответственный верым налшаш. ССР Ушем граждан-шамыч шоҥгеммеке, черланыме годым да трудоспособностьым йомдарыме годым материальный обеспечений-лан праван улыт манын, РСФСР Конституцийын 120 статьяштыже да Марийский АССР Конституцийын 87 статьяштыже каласалтын. Сталинский Конституцийын чыла тиде пунктшым тичмашын да точно шуктен шогаш кӱлеш. Социальный обеспечений Наркоматын тиде тӱҥ да боевой задачыже, тидым тудо неуклонно шуктышаш.

Теве мыйын ыштaш шонымо замечаний-шамыч. Абрамов йолташ правительствым составшым ыштыме годым нине замечаний-шамычым ушыш налеш манын мый ӱшанем.

Марийский АССР Верховный Советын депутатше-шамыч (шола гыч пурлашке): **НОВОСЕЛОВА, УРАКОВА, ЛАРИНА, КУДРЯВЦЕВА** йолташ-шамыч. Фото Овечкинын.

РСДРП-ын КОКЫМШО С'ЕЗДШЫЛАН 35 ИЙ

ЛЕНИН С'ЕЗД НЕРГЕН

„С'ездын тӱҥ задачыже мо лийын шоген? „Искра" дене выдвигатлыме да разрабатыватлыме принципиальне да организационно тӱҥалтыш-шамычыште действительный партийым создатлымаште. Мом именно тиде направлений дене с'езд ыштышаш улмаш, тиде „Искран" кум ийысе деятельностьшо дене да тудым комитет-шамычын большинствошт могырым признаватлымаш дене ончычак ыштылтын. Искровский программе ден направлений партийын программыж ден направленийже лийшаш улыт ыле, искровский организационный план-шамыч партийын организационный уставыштыже закреплений ым налшаш улыт ыле".

(В. И. Ленин. Сочинения. Том VI, стр. 164).

С'ЕЗДЫН ХРОНИКАЖЕ

● РСДРП-ын (Российский Социал - Демократический Рабочий Партийын) II - шо с'ездын первой заседанийже 1903 ий 30 июльышто Бельгийын Брюсель олаштыже почылтын. Вашке бельгийский полиций с'ездын делегатше-шамычлан Бельгий гыч каяш предложитлен. С'езд Лондоныш куснен, тушто тудо 23 август мартен заседатлен.

● Политик шотышто с'ездын составше тӱрлӧ лийын: искровец (ленинец)-шамычын „твердых" группын 24 голосшо лийын; Мартов век шогышо группын 9 голосшо лийын; тайнылтше але „болото" представитель—10 голос; антиискровец-шамыч—8 голос.

● С'ездын ончышаш пашашкыже 20 пунктым пуртымо. Нунын кокла гыч эн важныйже тыгай вопрос-шамыч улыт: партийын программыже; партийын центральный органже; партийын организацийже; национальный вопрос; экономический борьба да профессиональный движений; 1 майым пайремлымаш; демонстраций ден восстаний; партийный пашан внутренний вопрос-шамыч (пропаганде, агитаций да тулеч молат); РСДРП-ын „социалист - революционер - шамыч" деке да русский либерльный течений - шамыч деке отношенийже; партийын центральный органже-шамычым сайлымаш.

● Партийын программыже чыла голос дене приниматлалтын, тиде шотышто с'ездыште совещательный голос дене лийше-шамычат голосоватленыт. Голосоватлымаш деч Акимов (Махновец) воздержатлалтын, тудо „экономизмын" ик витный представительже да РСДРП радамыште тунамсе оппортунист-шамыч кокла гыч иктыже.

РСДРП-ын КОКЫМШО С'ЕЗДШЕ

35 ий ожно—1903 ий 30 июльышто Российский Социал-Демократический Рабочий Партийын (РСДРП) кокымшо с'ездше почылтын. Тиде с'ездыште Российысе пашазе классын партийже образоватлалтын.

Тунам элыште революций тӱҥалшаш обстановко лийын. Эл мучко экономический кризис вияҥын. Фабрик ден завод-шамыч петырналтыныт. Пашазе-шамычым уремыш луктын кышкыме. 4 ий жапыште (1900-1903 ийыште) 100 тӱжем утла пашазым паша гыч лукмо. Пашазе-шамыч пеш изи пашадарым налыныт, но тудыжымат сократитлыме. Промышленностьласе пашазе-шамыч деке помещик кашакын пызырымышт дене йорлештше креса-ньык-шамыч ушеныт. Кугыжан годым кресаньык-шамыч эксплоатироватлымым палашлан тунамсе мланде шеледымашым ончыктымашат сита: 30 тӱжем помещик-шамыч шке кидыштышт 70 миллион десятин сай мландым кученыт, а 10 миллионат пелэ кресаньык озанлык-шамыч 75 миллион десятин мландым гына кученыт.

Пашазе-шамыч шып лийын огытыл. Нуно шке йӱкыштым самодержавий да капитализм ваштареш нӧлтеныт. 1900 ийыште элыште 29 тӱжем ең утла бастоватлен, 1901 ийыште—32 тӱжем утла, 1902 ийыште —36 тӱжем утла, 1903 ийыште—86 тӱжем ең утла бастоватленыт.

Тыгак кресаньык-шамычат царский режим ваштареш выступатленыт. 1902 ийыште помещик-шамыч да кугыжан властьше ваштареш ик Европейский Российыште гына 340 крестянский выступлений-шамыч лийыныт.

Революционный толкын чакланен. Шемер-шамычын стихийный возмущенийыштым писын кушкын. Но тиде стихийный движенийым сознательныйым ышташ кӱлеш ыле. А тидлан пашазе классын политический партийже—революционер - шамычын кӱртньӧ дисциплинан пеҥгыде организацийже кӱлеш лийын, пашазе классын пашажлан мучашым шумеш преданный, чыла эксплоататийым пытарышаш верч активне кучедалше ең-шамычын организацийышт кӱлеш лийын.

Именно тыгай партийым, у типан партийым ыштышаш верч тунам мемнан партийын великий строительже-шамыч—Ленин ден Сталин тыршеныт. Ленин шала социал-демократический кружок-шамычым тудын 1900 ийыште основатлыме революционный „Искра" газет йыр сплотитлаш тыршен. Ленинский „Искра" большевизмын программе ден организационный тӱҥ вопрос - шамычым разрабатыватлымаште да экономист, народник, эсер-шамыч ваштареш кучедалмаште решающий рольым налын шоген.

Ленин шкенжын „Что делать?" пашаштыже да Сталин шкенжын „Вскользь о партийных разногласиях" лӱман брошюрыштыжо пашазе классын единый централизованный организацийын планжым пеш сайын разработыватленыт.

Але II-шо с'езд вашеш большевизмын основоположникше - шамыч Ленин ден Сталин пашазе классын подлинно революционный партийжым ыштышаш верч кугу пашам ыштеныт.

Кокымшо с'ездыште ленинско-искровский направлений пашазе классын боевой партийын организацийжылан мешаяш тӧрышӧ оппортунист-шамычлан решительный бойым пуэн. Тиде с'ездыште партий уставын первой параграфше нерген ӱчашымаш пешак знаменательный лийын. Партийын членже кӧ лийын кертме нерген ӱчашымаште пашазе классын партийжым совершенно тӱрлӧ кок умлымаш чарашке лектын. Оппортунист-шамыч тиде партийым тӱрлын вишкыдемдаш тыршеныт. Оппортунист-шамычын шонымышт деве тыге лектын: любой гимназист, любой профессор партийный решений-шамычым шукташ, организацийын илышыштыже да тулеч моло вереат активне участвоватлаш шкенжым обязатлыде шкенжым партийын членжылан шотлен кертеш. Тиде вредный тыршымашым Мартов, Акимов, Иуда-Троцкий—чыла нине буржуазийын подлый агентышт - шамыч араленыт.

Ленин партийын кажне членже пашазе классын пашаже верч мужественне, активне, лӱдде кучедалше лийже, манын решительне кучедалын.

Партий уставын 1-ой параграфше меньшевик Мартовын предложитлымыжак приниматлалтын. Вескана партийын 3-шо с'ездыштыже Ленинын формулировкыжо тичмашын приниматлалтын. (Ленин РСДРП-ын кокымшо с'ездыштыже партий уставын первой пунктшым тыге возаш предлагатлен: „Партий членлан тудын программыжым признаватлыше да партийым материальный средства дене поддерживатлыше, тыгак партийный организаций-шамыч гыч иктыштыже личне участвоватлыше чыла шотлалтеш" *)(—ред.)

Кокымшо с'езд тыгакак Ленинский „Искра" редакцийын ямдылыме партийын программыжым обсуждатлен. Тиде программе международный социал-демократийын программыже-шамыч дене таҥастарымаште сай лийын да нунын деч ойыртемышынак пролетариат диктатурын требоватлымым раш формулироватлен. С'ездыште пролетариат диктатурын идейже ваштареш Акимов ден Иуда-Троцкий вуйлатыме оппортунист-шамыч восстановитленыт.

Центральный учреждений-шамычым сайлыме годым ленинец-шамыч большинство голосым налыныт. Тыжечын, большевик да меньшевик лӱм лектын.

Кокымшо с'ездыште приниматлыме программе партийын VIII с'ездше мартен (1919 ий марте) лийын шоген. Социалистический революцийын сеҥымыже деч вара погынышо тиде с'езд у программым приниматлен. Тиде программын требоватлымыжым кызыт ятыр илышышке пуртымо. Социалистический сеҥымашын великий итогшым Сталинский Конституциеш возымо.

Социалистический революцийын тушманже-шамыч партий программым тӱрлын кадыртылаш тыршеныт. Но тидым ышташ нунылан тӱкнен огыл. Ленин ден Сталинын большевистский непримирмостьышт, нунын партийын тушманже - шамыч ваштареш сурово да беспощадно кучедалмышт партийын чыла тушманже-шамыч йӧршеш шалатен пытармашым обеспечиватлен.

Тыге пашазе классын тушманже кашак ваштареш большевик-шамычын кучедалмышт — ленинизм верч, коренной программный вопрос-шамыч верч принципиальный кучедалмаш лийын шогa.

Меньшевик, троцкист, бухаринец кашак—тиде чыла Ленин да Сталин ваштареш, большевизм ваштареш кучедалше презренный шӱкшак улыт, пытартышыжлан нуно контрреволюционный лагерыш вонченыт, фашистский разведке-шамычлан служитлаш тӱҥалыныт. Сталин йолташ мемнан пӱтынь калыкнам троцкистско - бухаринский шпион, вредитель да пуштедыше-шамычын коварный методыштым палаш туныктен. Славный наркомвнуделец - шамыч троцкист, зиновьевец, бухаринец, буржуазный националист, меньшевик, эсер да белогвардейский генерал-шамычын йырынчык мундраштым ронченыт. Нине подлый тушман кашакым разоблачитлыме да пытарыме.

Но кучедалмаш пытен огыл, але чыла тушманым пытарыме огыл. Советский калык Сталин йолташын предупредитлымыжым палаш: эреак мобилизационный готовностьышто лияш, калык тушманын нимогай фокусышт мемнам ямдылалтын шудымашеш кучен кертын ыле.

Мемнан родинан шемер-шамыч партий II - шо с'ездын исторический 35 ийжым палемден, социализмын у сеҥымашыже верч Марксын—Энгельсын—Ленинын—Сталинын сеҥыдымашлык знамя йӱмак шке радамыштым эше чот сплочиватлат.

К. Савуров.

*) В. И. Ленин. Сочинения, том VI, стр. 12.

КАНИКУЛЫМ ВЕСЕЛАН ЭРТАРАТ

Йошкар-Оласе пионер ден школьник-шамыч кеҥеж каникулым веселан да культурный эртарат. Теве Йошкар Ола 6-шо номеран кокла школышто тунемше-шамыч тӱшкан экскурсийыш коштыт. Сылне пӱртысан чодраште тӱрлӧ саскам погат, коллекцийым да герба рийым ямдылат. Ятыр тунемше военно-физкультурный модышым йӧратат. Колчин Шура кок модельный пулеметым ыштен. Седов Васян волейбольный площадкыже уло, футбол да волейбол дене модыт.

Пионер кӧргыштӧ 300 утла лудшаш у литератур уло. Тушто кече гут 40-50 лудшо лиеш, туштак фото-лаборатори, авиомодельный да тулеч моло кружок-шамыч пашам ыштат. Адак ятыр пионер да тунемше-шамыч „Таир" лагерыште канат. Тулеч посна, йоча-шамыч кокла туристлияш да походыш коштaш йӧратыше шуко.

Шукерте огыл Йошкар-Оласе пионер да тунемше-шамычын инициативышт дене Марий республик кӧргысӧ районлаш велосипедный походым эртареныт. Походым 9 ең дене организоватлыме. Нунын маршрутышт: Йошкар Ола—Шернур пионер лагерь—Марий Турек—Нартас, мӧнгешла Марий Турек—„Мариец" янда завод—Шернур пионер лагерь — Йошкар-Ола. Поход корнын кужытшо 351 километр. Тиде велопоходым Зайцев йолташ вуйлатен да Бознова Паня, Чубисов Толя, Анисимов Толя, Димитриев Андрей, Сацукеевич Коля, Васьковский Р., Карташов Витя да Среди Валерий участвоватлен улыт.

Кызыт нуно походный картым да 100 утла сай эпизодым фотографироватлен, сниматлыме фото сӱретым Ленинско-Сталинский комсомолын 20-шо идалыкшылан кугу фотоальбомым ямдылат.

Минлигузин.

129

29 октябрьыште Ленинско-Сталинский комсомолын 20-шо идалыкше

Молодежын вийже куатле

Звенига (телефон дене). Ленинско-Сталинский комсомолын XX-шо идалыкше вашеш чыла колхозласе комсомольский организацийыште стахановский движенийын волнаже кумдан шарлен шога. Сталинский урожайым шке жапыштыже да йомдарыде поген налмаш верч виян тырша.

Теве „Красный октябрь" колхоз пелене комсомольский организаций ВЛКСМ-н XX-шо идалыкше лӱмеш молоежный звеным организоватленыт. Тиде звена паша нормым 200 процентлан темен шога. Звенан стахановец-шамычше: Егоров П.—звеновод, Ширшова А.. Кузьмина Е. улыт. Стахановла пашам ыштыме дене „Красный октябрь" колхоз 24-ше июльышто районышто эн ончыч уржам тӱред пытарен.

25-ше июльышто комсомолка Таланцева йолташ МАССР Верховный Советын первой сессийже почылтмо лӱмеш 414 кылтам кид дене тӱредын паша нормым 200 процентлан темен.

Тельман лӱмеш колхозысо молодежь-шамыч уборкым кӱчык жапыште пытараш виян кучедалыт, 27 июльышто уржам тӱредын пытарен. Тӱредмаште паша нормым 210 процентлан Порханова М. темен, Енисова, Халтурин В., Соколов йолташмыт 150 процентлан теменыт.

Тыгак „Чакмарий" колхозысо молодежь-шамыч стахановла пашам ыштат. Теве Иванова А.—210 процентлан, Ефимова—180 процентлан тӱредме нормым темат. „Ленин Корно" колхозышто: Медина М. — 200 процентлан, Кузьмина, Матвеева, Сереткина, Погудина М., Кузнецова Л. йолташмыт 185 процентлан нормым темен толыт.

Ленин лӱмеш, „Элнет пашазе", „У Куат" колхоз пелене комсомолец-шамыч агитационно-массовый пашам сайын ыштен шогат, кызыт РСФСР Верховный Советын Первой Сессий материалжым да газет, жур налла гыч тӱрлӧ событий нерген умылтарат. Агитационный пашам сайын „Элнет пашазе" колхозышто комсомолец Бородов йолташ ышта. Пырдыж газетым кум кечылан ик кана луктеш. Тылеч посна тӱрлӧ художественный литературым каныш годым лудеш.

САЛМИН—ВЛКСМ Звенига райком секретарь.

ОБЯЗАТЕЛЬСТВЫМ НАЛЬЫЧ

Тельман лӱм колхоз пелене комсомолец, несоюзный молодежь - шамычын письмаштым Шернур район мучко лончылмаш виян кая. Теве „1 март" колхоз пелене комсомольский организаций 18 июльышто комсомольский собранием кугу куанымаш дене лончылыш. Лончылен налмеке посна комсомолец - шамыч шке ӱмбакышт обязательствым нальыч.

Анисимов Н.

Куатле Йошкар Армийын кугу вийже. (Союзфото)

ШЕРНУРЫШТО ОСОАВИАХИМ ПАШАМ ОГЫТ АКЛЕ

Осоавиахим организацийын тӱҥ задачыже—оборонный пашам чарныде ыштен шогымаш. Комсомольский организаций - шамычлан, первичный осоавиахимский организацийым пеҥгыдемдаш, оборонный пашам виянгдаш кажне кечын полшен шогыман.

Но Шернурышто гын, осоавиахим райсовет ден ВЛКСМ райком оборонный паша деч ӧрдыштӧ шогат. Теве Казанский МТС пелен 53 комсомолец улыт, а осоавиахим членлан 7 комсомолец гына шогат. Тиде первичный осоавиахим организацийыште председательлан комсомолец Шамов И. шога. Но тудо идалык коклаште ик погынымашым гына эртарен, нимогай оборонный пашам ыштен огыл.

Тугак Льнозавод, „Йошкар Шӱдыр", „Ӱжара" да моло колхоз пелене первичный осоавиахимский организацийыште пашам пеш начарын шындыме.

Шернур комсомол организацийын, комсомол кокла гыч, осоавиахим членлан 10 процент гына шогат.

Чыла тиде факт-шамыч Шернур осоавиахим райсоветын да председатель Половниковын ситыдымын пашам ыштымыштым ончыкта. Райсовет осоавиахим пашазе Бурков 1937 ий декабрь тылзе гыч пашам ышта. Но але йотке тудо ик кана велэ верысе первичный осоавиахимский организацийыш лектын.

Республиканский Совет организаций гыч Шернурыш „полыш" пуаш Емельянов, Кротов, Гребнев йолташмыт миеныт гынат, нуно колхозный осоавиахимский организацийыш миййде, осоавиахим райсоветыш пурен гына лектын мӧҥгеш полыш пуыде каеныт.

Тиде факт республиканский ден районный осоавиахим организацийын руководительышт первичный осоавиахимский организаций деч кӱрылтмым ончыкта. Республиканский ден районный осоавиахим организаций-шамычын пашаеҥышт але йотке, калык тушман кашакын вредительстве пашашт кодшым пытараш пижаш кӱлеш, манын велэ кычкырат, а шкешт але йотке практический паша дене большевикла калык тушман кашакын кодшыштым вожге кӱрышт пытараш, вредительствын последствийжым пытараш пижын огыт ул.

Осоавиахимский организацийым пеҥгыдемдаш кытак пижман.

Г. Эрский.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ АНТИВОЕННЫЙ КЕЧЕ

24 ий ожно—1914 ий первой августышто—мировой сарын первой лӱймыжӧ шергалте. Элысе шемер-шамыч ий еда первой август международный антивоенный кечым эртарат.

1914—1918 ийласе мировой империалистический сарын кугу эҥгекше кондымыжым нигунамат мондаш ок лий. Тиде сареш 10 миллион еҥым пуштмо, 20 миллион утла еҥ сусырген. Ик кугыжан армий гына 2 миллион 300 тӱжем еҥым колымаш дене йомдарен да 5 миллион еҥым сусыртен. Тунам миллион дене тулыкеш кодшо йоча да ӱдрамаш-шамыч шортыныт. Сар жапыште шемер-шамыч кӱчызын савырненыт да шуженыт. Тиде жапыште калык шукеммаш пеш чот сократилалтын.

Чыла тӱнясе калыкын сарым ужмыжо шуын огыл. Буржуазий калыкым ондалашлан 1914—1918 ийласе сарым „пытартыш сар" лиеш, манын шойыштыныт.

Империалистический сар пытыме деч вара але тӱня чын тыныс илышым ужын огыл. У сар тӱҥалшашын шучкылыкшо ий еда пӱсемеш да кумдаҥеш, тиде утларакшым Германийыште фашист - шамыч озаланаш тӱҥалмеке кумдаҥе.

Уже кок ий героический Испанский калык ваштареш итало - германский интервент кашакын сарышт лийын шога. Японский империализмын Китайын калыкше ваштареш кредалмыжлан ик ий эртыш. Абиссинийыште итальянский фашизм дене ылыжтыме сар йӧршешак йӧрен шуын огыл.

Капитализмыште ик сарат „пытартыш" лийын огеш керт. Капиталистический мир кӱчызылык, пашадыме-шамычым шочыктымо семынак сарым шочыкта. Чыла сарлан тунам велэ мучаш лиеш, кунам капитализм сӱмыралтеш, кунам социализм чыла тӱняште сеҥа.

Кызыт сарым тӱҥалмашын тӱҥжылан фашизм шотлалтеш. Фашист-шамыч шке кидыштым еҥ территорий ӱмбаке вишак шуйкалат. Фашизм сарым тӱҥ пашалан шотла. Германский фашизмын главарьже—Гитлер сарым даже высший поро пашалан шотла.

Германий ден Японий шке коклаштышт „антикоммунистический" лӱман келшымашым заключатленыт, а кӱчыкын ойлаш гын —секретный военный союз. Японо-германский келшымаш деке Италият ушнен.

Сарым йӧратыше-шамыч тыныс илыш верч тыршыше государствылашке шпион, вредитель, диверсант, пуштедыше шамычым отрядыштым колтедат. Капиталистический держав-шамычын разведкышт троцкистский бандит кашакын услугышт дене кумдан пайдаланат.

Германий, Японий, Италий, военный расходым кугун кучылтмышт дене озанлыкыштым йорлештарат. Нине эллаште шемер-шамым йорлештыт, пелэ шужен илат. Германский фашист-шамыч даже „Ӱй олмеш пушко-шамычым" лӱман лозунгым шонен луктыныт. Тиде лозунг пӱтынь средствам сарлан ямдылалтмаш пашаш колтымым раш ончыкта.

Фашизм у сарлан виян ямдылалтеш. Тиде ямдылалтмашым Англий, Франций гай государстве-шамычын правительствышт пырля, коллективный оборонылан ямдылалтыт ыле гын, фашизмылан кӱлеш чаракым пуэн кертыт ыле. Но Англий ден Францийын капиталистше-шамыч агрессор кашакын грабительский аппетитыштым удовлетворитлаш шонат.

Теве молан английский ден французский правительстве шамыч Испанийысе интервент кашаклан фактический полшен шогат.

Мемнан социалистический отечество всеобщий сарым аралыше ваштареш пеҥгыдын, последовательно кучедалын да кучедалеш. СССР - ын последовательный тыныс политикшылан кӧра гына але мартенат фашист-шамыч всеобщий военный пожарым ылыжтен кертын огытыл. Советский Союз шкенжын тыныслык верч кучедалмаштыже чыла мланде шарысе калык массын поддержкыже дене пайдалана. Садланак сарым ылыжтыше кашакын мемнан отечествым ужмышт огеш шу.

Мемнан пеҥгыде да сеҥаш лийдыме Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийна уло. Тушман мемнан родина ӱмбак кержалтеш гын, мемнан Йошкар Армийна тушманым шкенызтын территориешыжак кырен шалата.

„Нимогай „случайность" да мемнан внешний тушман-шамычын нимогай фокусышт мемнам ямдылалтын шудымашеш авырен ынже керт, манын военный нападений шучкылык ончылно пӱтынь мемнан калыкым мобилизационно ямдылык состояниййыште кучаш кӱлеш"... Сталин йолташын тиде ончыктымыжым мемнан элысе чыла шемерлан пеҥгыдын пален шогыман.

И. Борисов.

Отв. редактор— Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—712. Иошкар-Ола. 1-ая типография Маргосиздата.